ΗΡΩΔΙΑΝΟΥ
ΤΗΣ ΜΕΤΑ
ΜΑΡΚΟΝ
Βασιλείας Ἱστοριῶν
ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Τίνι μὲν βίῳ Ἀλέξανδρος ἐχρήσατο, τέλει τε ὁποίῳ, βασιλεύσας ἔτη τεσσαρεσκαίδεκα, ἐν τοῖς προειρημένοις ἐδηλώσαμεν. Ὁ δὲ Μαξιμῖνος παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν, πολλὴν μεταβολὴν ἐποιήσατο, τραχύτατα, καὶ μετὰ πολλοῦ φόβου τῇ ἐξουσίᾳ χρώμενος, ἔκ τε πρᾳείας καὶ πάνυ ἡμέρου βασιλείας, εἰς τυραννίδος ὠμότητα μετάγειν πάντα ἐπειρᾶτο, δυσμένειαν ἑαυτῷ συνειδὼς, ὅτι τε πρῶτος ἐξ εὐτελείας

τῆς

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΤΣΙΟΣ

τῆς ἐσχάτης, εἰς τοσαύτην τύχην ἤλασε· φύ-
σει δὲ ὢν τὸ ἦθος, ὥσπερ καὶ τὸ γένος, βάρ-
βαρος· τό, τε φονικὸν, πάτριον ἔχων καὶ ἐπι-
χώριον, πρόνοιαν ἐποιεῖτο, δι' ὠμότητος τὴν
ἀρχὴν βεβαιῶσαι, δεδιὼς μή τι τῇ συγκλήτῳ
καὶ τοῖς ὑπηκόοις εὐκαταφρόνητος γένηται, οὐκ
εἰς τὴν παροῦσαν αὐτὴν τύχην ἀφορῶσιν,
ἀλλ' εἰς τὰ τῆς γενέσεως εὐτελῆ σπάργανα. τε-
θρύλλητο γὰρ παρὰ πᾶσι, καὶ διεβέβλητο, ὅτι
δὴ ποιμαίνων ἐν τοῖς Θρᾳκίοις ὄρεσιν, ἐπιδούς
τε αὑτὸν διὰ μέγεθος καὶ ἰσχὺν σώματος, εἰς
εὐτελῆ καὶ ἐπιχώριον στρατείαν, ὑπὸ τῆς τύ-
χης ἐπὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν κεχειραγώγητο.
εὐθέως οὖν τούς τε φίλους πάντας, οἳ συνῆσαν
τῷ Ἀλεξάνδρῳ, συνέδροι τε ὑπὸ τῆς συγκλή-
του βουλῆς ἐπιλεχθέντες, ἀπεσκευάσατο· καὶ
οὓς μὲν ἐς τὴν Ῥώμην ἀπέπεμψε, τινὰς δὲ
ἐπὶ προφάσει διοικήσεως ἀπεσείσατο, μόνος
εἶναι βουλόμενος ἐν τῷ στρατῷ, καὶ μηδένα αὐ-
τῷ παρεῖναι ἐκ συνειδήσεως εὐγενοῦς κρείττο-
να· ἀλλ' ἵν' ὥσπερ ἐξ ἀκροπόλεως, μηδενὸς
αὐτῷ παρόντος, ᾧ νέμειν αἰδῶ ἀνάγκην ἔχοι,
τοῖς τυραννίδος ἔργοις σχολάζοι. τήν τε θερα-
πείαν πᾶσαν, ἣ συγγεγόνει τῷ Ἀλεξάνδρῳ
τοσούτων ἐτῶν, τῆς βασιλείου αὐλῆς ἀπέπεμ-
ψε. τοὺς δὲ πλείστους αὐτῶν καὶ ἀπέκτεινεν,
ἐπιβουλὰς ὑποπτεύων. ᾔδει γὰρ ἀλγοῦντας ἐπὶ
τῇ ἐκείνου ἀναιρέσει. Ἔτι δὲ καὶ μᾶλλον αὐτὸν
εἰς ὠμότητα, καὶ τὴν πρὸς ἅπαντας ὀργὴν

πρου-

προεκαλέσατο, συνωμοσία τις διεβληθεῖσα, κατ' αὐτοῦ συγκροτουμένη, πολλῶν τε ἑκατοντάρχων συμπνεόντων, καὶ τῶν ἀπὸ τῆς βουλῆς ἁπάντων. Μάγνος τις ὄνομα ἦν, τῶν εὐπατριδῶν τε καὶ ὑπατευκότων. οὗτος διεβλήθη συνάγειν κατ' αὐτοῦ χεῖρα, καὶ στρατιώτας τινὰς πείθειν, εἰς αὐτὸν τὴν ἀρχὴν μετάγειν. ἡ δὲ συσκευὴ τοιαύτη τις ἐλέγετο ἔσεσθαι. γεφυρώσας τὸν ποταμὸν ὁ Μαξιμῖνος, ἔμελλεν ἐπὶ Γερμανοὺς διαβήσεσθαι: ἅμα γὰρ τῷ τὴν ἀρχὴν παραλαβεῖν, εὐθέως πολεμικῶν ἤρξατο, καὶ διὰ σώματος μέγεθος καὶ ἰσχὺν στρατιωτικὴν καὶ ἐμπειρίαν πολεμικὴν, δοκῶν ἐπιλελέχθαι, ἔργοις τὴν δόξαν, καὶ τὴν τῶν στρατιωτῶν ὑπόληψιν ἐπιστοῦτο. τήν τε Ἀλεξάνδρου μέλλησιν, καὶ τὴν πρὸς τὰ πολεμικὰ ἔργα δειλίαν, ἐλέγχειν ἐπειρᾶτο, εἰκότως κατεγνωσμένην. ἀσκῶν τε οὖν καὶ γυμνάζων τοὺς στρατιώτας οὐ διέλιπεν, αὐτός τε ἐν ὅπλοις ὢν, καὶ τὸν στρατὸν ἀεὶ παρορμῶν. τότε τοίνυν τὴν γέφυραν ζεύξας, ἔμελλεν ἐπὶ Γερμανοὺς διαβήσεσθαι. ὁ δὲ Μάγνος ἐλέγετο στρατιωτῶν οὐκ ὀλίγους, ἀλλὰ τοὺς ἐξοχωτάτους, καὶ μάλιστα τοὺς τὴν φρουρὰν τῆς γεφύρας καὶ τὴν ἐπιμέλειαν πεπιστευμένους, ἀναπεῖσαι, μετὰ τὸ διαβῆναι τὸν Μαξιμῖνον, λύσαντας τὴν γέφυραν, προδοῦναι τοῖς βαρβάροις, οὐχ ὑπαρχούσης αὐτῷ ἐπανόδου. πλάτει γὰρ καὶ βάθει μέγιστος ὁ ποταμὸς ῥέων, ἄβατος αὐτῷ ἐγίνετο, οὔτε νεῶν οὐσῶν ἐν ταῖς πολεμίαις

ὀχ-

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ὄχθαις, τῆς γεφύρας λυθείσης. Ἡ μὲν τῆς
διαβολῆς φήμη τοιαύτη ἐγένετο, εἴτε ἀληθὴς
ὑπάρξασα, εἴτε ὑπὸ τοῦ Μαξιμίνου συσκευα-
σθεῖσα. ἀκριβὲς δὲ εἰπεῖν οὐ ῥᾴδιον, ἐπεὶ ἔ-
μεινεν ἀνεξέλεγκτος. μήτε γὰρ κρίσει τινὶ με-
ταδοὺς, μήτε ἀπολογίᾳ, πάντας, οὓς ὑπώπ-
τευεν, αἰφνιδίως συναρπασθέντας, ἀφειδῶς ἐφό-
νευσεν. Ἐγένετο δέ τις καὶ Ὀσροϊνῶν τοξοτῶν ἀ-
πόστασις, οἳ πάνυ ἀλγοῦντες ἐπὶ τῇ Ἀλεξάν-
δρου τελευτῇ, περιτυχόντες τῶν ἀπὸ ὑπατείας
καὶ φίλων Ἀλεξάνδρου τινὶ, (Κουαρτῖνος δὲ ἦν
ὄνομα, ὃν Μαξιμῖνος ἐκπέμψας ἦν τοῦ στρατοῦ)
ἁρπάσαντες ἄκοντα, καὶ οὐδὲν προειδότα, στρατη-
γὸν ἑαυτῶν κατέστησαν, πορφύρᾳ τε καὶ πυρὶ
πομπεύοντα, ὀλεθρίοις τιμαῖς ἐκόσμησαν, ἐπί τε
τὴν ἀρχὴν ἦγον, οὐ βουλόμενον. Ἐκεῖνος μὲν οὖν
ἐν τῇ σκηνῇ καθεύδων, ἐπιβουλευθεὶς νύκτωρ,
αἰφνιδίως ἀνῃρέθη ὑπὸ τοῦ συνόντος αὐτῷ, καὶ
δοκοῦντος φίλου, τῶν τε Ὀσροηνῶν πρότερον ἡγουμένου
(Μακεδὼν ἦν ὄνομα αὐτῷ) καίτοι τῆς ἁρπαγῆς,
καὶ τῆς ἀποστάσεως ἀρχηγοῦ καὶ ὁμογνώμονος τοῖς
Ὀσροϊνοῖς γενομένου. ὃς οὐδὲ μίαν αἰτίαν ἔχθρας,
οὔτε μίσους ἔχων, ἀπέκτεινεν αὐτὸν, ὃν ἥρπα-
σέ τε καὶ ἀνέπεισεν, οἰόμενός τε μεγάλα χαρί-
ζεσθαι τῷ Μαξιμίνῳ, τὴν κεφαλὴν ἀποτεμὼν,
ἐκόμισεν. ὁ δὲ ἥσθη μὲν ἐπὶ τῷ ἔργῳ, στερη-
θεὶς πολεμίου, ὡς ᾤετο, ἐκεῖνον δὲ, καίτοι
μεγάλα ἐλπίζοντα, καὶ δοκοῦντα ἀμοιβῆς ἐ-
ξαιρέτου τεύξεσθαι, ἀπέκτεινεν, ὡς καὶ τῆς ἀπο-
στά-

στάσεως γεγονότα ἀρχηγὸν, καὶ ἀποκτείναντα, ὃν αὐτὸς ἄκοντα ἀνέπεισεν, ἄπιστόν τε γενόμενον περὶ τὸν φίλον. Τοιαῦται μὲν δή τινες αἰτίαι, ἔτι μᾶλλον εἰς τραχύτητα καὶ ὠμότητα ἠκόνησαν τὴν τοῦ Μαξιμίνου ψυχὴν, καὶ πρότερον οὕτω πεφυκυῖαν. ἦν δὲ καὶ τὴν ὄψιν φοβερώτατος, καὶ μέγιστος τὸ σῶμα, ὡς μὴ ῥᾳδίως αὐτῷ τινὰ, μή τε Ἑλλήνων τῶν σωμασκούντων, μήτε Βαρβάρων τῶν μαχιμωτάτων ἐξισοῦσθαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Διοικήσας δὲ τὰ προειρημένα, πάντα τε τὸν στρατὸν ἀναλαβὼν, καὶ διαβὰς ἀφόβως τὴν γέφυραν, εἴχετο τῆς πρὸς Γερμανοὺς μάχης. μέγα δέ τι πλῆθος, καὶ σχεδὸν ἅπασαν τὴν Ῥωμαίων δύναμιν σὺν ἑαυτῷ εἰσήγαγε, Μαυρουσίων τε ἀκοντιστῶν ἀριθμὸν πάμπλειστον, καὶ τοξοτῶν, Ὀσροηνῶν τε καὶ Ἀρμενίων. ὧν ἦσαν οἱ μὲν ὑπήκοοι, οἱ δὲ φίλοι καὶ σύμμαχοι, καὶ εἴτινες Παρθυαίων, ἢ χρήμασι πεισθέντες, καὶ αὐτομολήσαντες, ἢ ληφθέντες αἰχμάλωτοι, Ῥωμαίοις ἐδούλευον. τὰ δὲ πλήθη ταῦτα τοῦ στρατοῦ, καὶ πρότερον ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἤθροιστο, ηὐξήθη δὲ ὑπὸ τοῦ Μαξιμίνου, καὶ εἰς πολεμικὴν ἄσκησιν συγκεκρότητο. μάλιστά τε οἱ ἀκοντισταὶ, καὶ τοξόται, πρὸς τὰς Γερμανῶν μάχας ἐπιτήδειοι

δοκοῦσιν, ἐπιτρέχοντές τε αὐτοῖς κούφως οὐ προσδοκῶσι, καὶ ἀναχωροῦντες ῥᾳδίως. Γενόμενος δὲ ἐν τῇ πολεμίᾳ Μαξιμῖνος, πολλὴν γῆν ἐπῆλθεν, οὐδενὸς αὐτῷ ἀνθεστῶτος, ἀλλὰ τῶν βαρβάρων ἀνακεχωρηκότων. ἐδῄου τε οὖν πᾶσαν τὴν χώραν, μάλιστα τῶν ληΐων ἀκμαζόντων, τάς τε κώμας ἐμπιπράς, διαρπάζειν ἐδίδου τῷ στρατῷ. εὐμαρέστατα γὰρ τὸ πῦρ ἐπινέμεται τάς τε πόλεις αὐτῶν, ἃς ἔχουσι, καὶ τὰς οἰκήσεις ἁπάσας. λίθων μὲν γὰρ παρ᾽ αὐτοῖς, ἢ πλίνθων ὀπτῶν σπάνις· ὗλαι δ᾽ εὔδενδροι, ὅθεν ξύλων οὔσης ἐκτενείας, συμπηγνύντες αὐτὰ καὶ ἁρμόζοντες, σκηνοποιοῦνται. ὁ δὲ Μαξιμῖνος ἐπὶ πολὺ μὲν προεχώρησε, πράττων τε τὰ προειρημένα, καὶ λείας ἀπελαύνων, διδούς τε τὰς ἀγέλας τῷ στρατῷ, αἷς περιετύγχανον. οἱ δὲ Γερμανοὶ ἀπὸ μὲν τῶν πεδίων, καὶ εἴ τινες ἦσαν χῶραι ἄδενδροι ἀνακεχωρήκεσαν· ἐν δὲ ταῖς ὕλαις ἐκρύπτοντο· περί τε τὰ ἕλη διέτριβον, ὡς ἐκεῖ τὰς μάχας καὶ τὰς ἐφόδους ποιοῖντο, τῆς συνεχείας τῶν φυτῶν ἀπασχολούσης εἰς ἑαυτὴν τὰ βέλη καὶ τὰ ἀκόντια τῶν πολεμίων· τοῦ τε ἀγχιβαθοῦς τῶν ἑλῶν, Ῥωμαίοις μὲν δι᾽ ἄγνοιαν τῶν τόπων, ἐπισφαλοῦς ἐσομένου, ἑαυτοῖς δὲ, δι᾽ ἐμπειρίαν τῆς χώρας ἐγνωκόσιν, ἄβατα καὶ ἀντίτυπα τῶν τόπων, ἐς γόνυ τε βρεχομένοις διατρέχειν ῥᾳδίου. εἰσὶ δὲ καὶ πρὸς τὸ νήχεσθαι ἐγγεγυμνασμένοι, ἅτε μόνῳ λουτρῷ τοῖς ποταμοῖς χρώμενοι. περὶ ἐκεῖνα οὖν μάλιστα τὰ χωρία αἱ

συμ-

συμβολαὶ ἐγίνοντο, ἔνθα καὶ [illegible] αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τῆς μάχης ἦρξεν. ἐπὶ γάρ τινι ἕλει μεγίστῳ, τῶν μὲν Γερμανῶν ἐς αὐτὸ ἀναχωρούντων εἰς φυγὴν, εἰς δίωξιν δὲ Ῥωμαίων ἐπεισελθεῖν ὀκνούντων, πρῶτος ὁ Μαξιμῖνος ἅμα τῷ ἵππῳ ἐμβαλὼν εἰς τὸ ἕλος, καίτοι ὑπὲρ γαστέρα τοῦ ἵππου βρεχομένου, τοὺς ἀνθεστῶτας ἐφόνευσε βαρβάρους, ὡς τὸν λοιπὸν στρατὸν αἰδεσθέντα, προδοῦναι μαχόμενον, ὑπὲρ αὐτῶν βασιλέα, τολμῆσαί τε καὶ τοῖς ἕλεσιν ἐπεισελθεῖν. πολὺ δέ τι πλῆθος ἑκατέρωθεν πεσεῖν, καὶ Ῥωμαίων μὲν, τῶν δὲ βαρβάρων σχεδὸν τὴν τότε παροῦσαν δύναμιν, ἀριστεύοντος αὐτοῦ, ὡς τό, τε ἕλος σωμάτων πληρωθῆναι. τήν τε λίμνην αἵματι κεραθεῖσαν, πεζομαχοῦντι στρατῷ ναυμαχίας ὄψιν παρασχεῖν. Ταύτην τὴν μάχην, καὶ τὴν ἀριστείαν αὐτοῦ, οὐ μόνον διὰ γραμμάτων, τῇ τε συγκλήτῳ, καὶ τῷ δήμῳ ἐδήλωσεν, ἀλλὰ καὶ γραφῆναι κελεύσας, μεγίσταις εἰκόσιν ἀνέθηκε πρὸ τοῦ βουλευτηρίου, ἵνα μὴ μόνον ἀκούειν τὰ γινόμενα, ἀλλὰ καὶ βλέπειν ἔχωσι Ῥωμαῖοι. τὴν δ' εἰκόνα ὕστερον καθεῖλεν ἡ σύγκλητος, μετὰ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ τιμῶν. γεγόνασι δὲ καὶ ἕτεραι συμβολαὶ, ἐν αἷς ὡς αὐτουργός τε καὶ αὐτόχειρ τῆς μάχης, ἀριστεύων τε πανταχοῦ ἐπῃνεῖτο. Πολλοὺς δὲ χειρωσάμενος αὐτῶν αἰχμαλώτους, καὶ λείαν ἀπελάσας, χειμῶνος ἤδη καταλαμβάνοντος, ἐπανῆλθεν εἰς Παίονας, ἔν τε Σιρμίῳ διατρίβων τῇ μεγίστῃ ἐκεῖ πό-

πόλει δοκούσῃ, τὰ πρὸς τὴν εἴσοδον εἰς τὸ ἔαρ παρεσκευάζετο. ἠπείλει γὰρ (καὶ ποιήσειν ἔμελλεν) ἐκκόψειν τε καὶ ὑποτάξειν τὰ μέχρι Ὠκεανοῦ, Γερμανῶν ἔθνη βάρβαρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Τὰ μὲν οὖν πολεμικὰ τοιοῦτος ἦν, καὶ εἰς δόξαν ἤρθη ἂν ἡ πρᾶξις αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς ὑπηκόοις βαρύτερος ἐγεγόνει, καὶ φοβερώτερος. τί γὰρ ἦν ὄφελος, βαρβάρων ἀναιρουμένων, πλειόνων γινομένων φόνων ἐν αὐτῇ τῇτε Ῥώμῃ, καὶ τοῖς ὑπηκόοις ἔθνεσιν; ἢ λείας αἰχμαλώτους ἀπάγειν τῶν ἐχθρῶν, γυμνοῦντα καὶ τὰς οὐσίας ἀφαιρούμενον τῶν οἰκείων; ἄνεσίς τε γὰρ πᾶσα, μᾶλλον δὲ καὶ πρόκλησις δέδοτο συκοφάνταις, ἐς τὸ ἐπηρεάζειν, καὶ κινεῖν πράγματα προγονικά, εἰ τύχοι, καὶ ἀνεξέλεγκτα, μόνον τέ τις κληθεὶς εἰς δικαστήριον ὑπὸ συκοφάντου, εὐθέως ἡττημένος ἀπῄει, καὶ τῶν ὑπαρχόντων πάντων στερηθείς. ἑκάστης γοῦν ἡμέρας ἦν ἰδεῖν τοὺς ἐχθὲς πλουσιωτάτους, τῆς ἐπιούσης μεταιτοῦντας. τοσαύτη τις ἦν τῆς τυραννίδος ἡ φιλοχρηματία, ἐπὶ προφάσει τῆς περὶ τοὺς στρατιώτας χρημάτων συνεχοῦς χορηγίας. ἦν δὲ καὶ τοῖς ὠσὶ κοῦφος ἐς διαβολάς, ἡλικίας τε καὶ ἀξιώματος ἀφειδῶς ἔχων.

χων. πλείστους γοῦν τῶν ἔθνη καὶ στρατόπεδα πεπιστευμένων, μεθ' ὑπατείας τιμὴν, ἢ δόξαν ἐπὶ τροπαίοις προσγενομένην, ἐκ μικρᾶς καὶ εὐτελοῦς διαβολῆς, ἀναρπάστους ἐποίει. καὶ ἐκέλευσέ τε ἄνευ ὑπηρεσίας, μόνους ὀχήμασιν ἐπιτιθέντας, ἄγεσθαι νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, ὁδεύοντας ἐξ ἀνατολῶν, ἢ δύσεως, εἰ τύχοι, ἀπό τε μεσημβρίας, εἰς Παίονας, ἔνθα διέτριβε. σκύλας δὲ καὶ ὑβρίσας, φυγαῖς ἢ θανάτοις ἐζημίου. ἐς ὅσον μὲν οὖν τοὺς καθ' ἕνα ταῦτα ἐπράττετο, καὶ μέχρις οἰκείων ἔμενεν ἡ συμφορὰ, οὐ πάνυτι τοῖς δήμοις τῶν πόλεων, ἢ τοῖς ἔθνεσι διέφερε. „ (τὰ γὰρ τῶν εὐδαιμονεῖν δο-
„ κούντων ἢ πλουσίων πταίσματα, πρὸς τῶν
„ ὄχλων οὐ μόνον ἀμελεῖται, ἀλλὰ τινὰς τῶν
„ κακοήθων καὶ φαύλων ἔσθ' ὅτε καὶ εὐφραίνει,
„ φθόνῳ τῶν κρειττόνων καὶ εὐτυχούντων) ἐπεὶ δὲ ὁ Μαξιμῖνος τοὺς πλείστους τῶν ἐνδόξων οἴκων ἐς πενίαν περιστήσας, ἃ δὴ μικρὰ καὶ ὀλίγα, οὐδ' αὐτάρκη τῇ αὐτοῦ βουλήσει ᾤετο, μετῆλθεν ἐπὶ τὰ δημόσια, καὶ εἴ τινα ἦν χρήματα πολιτικὰ, εἰς εὐθηνίας ἢ νομὰς τῶν πολιτῶν ἀθροιζόμενα, εἴτε θεάτροις ἢ πανηγύρεσιν ἀνακείμενα, εἰς ἑαυτὸν μετῆγε, ναῶν τε ἀναθήματα, θεῶν τε ἀγάλματα, καὶ ἡρώων τιμὰς, καὶ εἴτις ἦν κόσμος δημοσίων ἔργων, ἢ καλλώπισμά τι πόλεως, ἢ ὕλης νόμισμα ποιῆσαι δυναμένης, πᾶν ἐχωνεύετο. ὅπερ καὶ μάλιστα τοὺς δήμους ἐλύπησε. πένθος τε δημόσιον ἐνε-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΓΛΥΚΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
Ε.Ν.Ε.Α. της Ν.Τ.Π. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ποιεῖν ἄτερ μάχης, καὶ ἄνευ ὅπλων, ὄψις πολιορκίας· ὡς τινὰς τῶν δημοτῶν καὶ χεῖρας ἀνατιθέναι, καὶ τοὺς νεὼς φρουρεῖν, ἑτοίμως τε ἔχειν, πρότερον ἀναιρεθέντας πρὸ τῶν βωμῶν πεσεῖν, ἢ σκῦλα τῆς πατρίδος ἰδεῖν. ἐκπυσθὲν δὴ μάλιστα, κατά τε πόλεις καὶ κατὰ ἔθνη, διῴδαινον τῶν ὄχλων αἱ ψυχαί. ἀπηρέσκοντό τε καὶ οἱ στρατιῶται τοῖς πραττομένοις, ὀνειδιζόντων αὐτοῖς ἐπιφθόνως συγγενῶν τε καὶ οἰκείων, ὡς δὴ δι' αὐτοὺς ταῦτα πράττοντος τοῦ Μαξιμίνου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Αἰτίαι μὲν δὴ τοιαῦται, οὔτι γε ἄλογοι, εἰς μῖσος καὶ ἀπόστασιν τοὺς ὄχλους παρώξυνον· καὶ πάντες μὲν ηὔχοντο, καὶ θεοὺς τοὺς ἀδικουμένους ἐπεκάλουν, ἄρξασθαι δὲ οὐδεὶς ἐτόλμα, ἤδη τε συμπληρουμένης αὐτῷ τριετοῦς βασιλείας, ἐκ μικρᾶς καὶ εὐτελοῦς προφάσεως (οἷα τυραννίδος σφάλματα) πρῶτοι ὅπλα ἐκίνησαν, ἔς τε ἀπόστασιν εὐσταθῶς ὥρμησαν Λίβυες, ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. Ἐπετρόπευέ τις τῆς Καρχηδονίας χώρας τραχύτατα, καὶ μετὰ πάσης ὠμότητος, καταδίκας τε ἐποιεῖτο, καὶ χρημάτων εἰσπράξεις, βουλόμενος εὐδοκιμεῖν παρὰ τῷ Μαξιμίνῳ. ἐκεῖνός τε γὰρ τοὺς ἤδη ἁρμόζοντας τῇ ἑαυτοῦ γνώμῃ, ἐπελέγετο· οἵ τε προσεστῶτες τῷ ταμιείῳ τό-

τε,

τε, εἰ καὶ σπανίως χρηστοὶ ἐμπεπτώκεσαν, τόν τε κίνδυνον πρόοπτον ἔχοντες, καὶ τὴν ἐκείνου φιλοχρηματίαν εἰδότες, ἄκοντες ὅμως τοὺς λοιποὺς ἐμιμοῦντο. Ὁ τοίνυν κατὰ τὴν Λιβύην ἐπίτροπος, τοῖς τε ἄλλοις βιαίως προσεφέρετο, καὶ νεανίσκους τινὰς τῶν παρ' ἐκείνοις εὖ γεγονότων καὶ πλουσίων, καταδίκαις περιλαβὼν, εἰσπράττειν τὰ χρήματα εὐθέως ἐπειρᾶτο, πατρῴων τε καὶ προγονικῶν οὐσιῶν αὐτοὺς ἀφαιρεῖσθαι. ἐφ' οἷς ἀλγήσαντες οἱ νεανίσκοι, τὰ μὲν χρήματα αὐτῷ ἀποδώσειν ὑπέσχοντο, τριῶν ἡμερῶν αἰτήσαντες ἄνεσιν. συνωμοσίαν δὲ ποιησάμενοι, πάντας τε, οὓς ᾔδεσαν, ἢ πεπονθότας τι δεινὸν, ἢ παθεῖν δεδοικότας, ἀναπείσαντες κελεύουσι νύκτωρ κατελθεῖν τοὺς ἐκ τῶν ἀγρῶν νεανίσκους, ξύλα τε καὶ πελέκεις ἐπιφέρεσθαι. οἱ δὲ πεισθέντες, κελεύσει τοῖς δεσπόταις, πρὸ τῆς ἕω συνῆλθον εἰς τὴν πόλιν, κρύπτοντες ὑπὸ ταῖς ἐσθῆσιν, ἃ ἔφερον αὐτοσχέδια πολέμου ὅπλα. μέγα δέ τι πλῆθος ἠθροίσθη· φύσει γὰρ πολυάνθρωπος οὖσα ἡ Λιβύη, πολλοὺς εἶχε τοὺς τὴν γῆν γεωργοῦντας. ἅμα δὲ τῷ παραδραμεῖν τὸ περιόρθριον προσελθόντες οἱ νεανίσκοι, τὸ μὲν πλῆθος τῶν οἰκετῶν κελεύουσιν αὐτοῖς ἕπεσθαι, ὡς ὄντας μέρος τοῦ λοιποῦ ὄχλου· προστάξαντες τότε ἀποκαλύπτειν, ἃ ἔφερον ὅπλα, καὶ γενναίως ἀνθίστασθαι, εἴ τινες ἢ στρατιωτῶν ἢ δημοτῶν αὐτοῖς ἐπίοιεν, ἔκδικοι τοῦ γενησομένου ἔργου. αὐτοὶ δὲ λαβόντες ἐγχειρίδια ὑποκόλπια,

προσίασι τῷ ἐπιτρόπῳ, ὡς δὴ περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν χρημάτων διαλεξόμενοι. προσπεσόντες τε αἰφνιδίως, οὐ προσδοκῶντα παίσαντες φονεύουσι. τῶν δὲ περὶ αὐτὸν στρατιωτῶν γυμνωσάντων τὰ ξίφη, τῷ τε φόνῳ ἐπεξελθεῖν θελόντων, οἱ ἐκ τῶν ἀγρῶν κατεληλυθότες, προβαλλόμενοι τά τε ξύλα καὶ τοὺς πελέκεις, ὑπερμαχόμενοι τῶν δεσποτῶν, τοὺς ἀνθεστῶτας ῥᾳδίως ἐτρέψαντο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Οὕτω δὴ προχωρήσαντος τοῦ ἔργου, οἱ νεανίσκοι ἅπαξ ἐν ἀπογνώσει γενόμενοι, μόνην ᾔδεσαν ἑαυτοῖς σωτηρίαν ὑπάρχουσαν, εἰ τὰ τολμηθέντα αὐτοῖς αὐξήσαιεν ἔργοις μείζοσι, καὶ κοινωνὸν τοῦ κινδύνου τὸν ἡγούμενον τοῦ ἔθνους παραλάβοιεν, πᾶν τε τὸ ἔθνος ἀναπείσαιεν εἰς ἀπόστασιν, ὅπερ ᾔδεσαν πάλαι μὲν εὔχεσθαι μίσει Μαξιμίνου, φόβῳ δὲ κωλύεσθαι. σὺν παντὶ τοίνυν τῷ πλήθει, ἤδη μεσαζούσης ἡμέρας, ἐπίασιν ἐπὶ τὴν τοῦ ἀνθυπατεύοντος οἰκίαν. Γορδιανὸς μὲν ἦν ὄνομα, κλήρῳ μὲν τὴν ἀνθυπατείαν λαχὼν, πρεσβύτης δὲ, εἰς ἔτος ἤδη περίπου ὀγδοηκοστὸν ἐληλακὼς, πολλῶν δὲ πρότερον ἄρξας ἐθνῶν, ἔν τε πράξεσι μεγίσταις ἐξετασθεὶς, ὅθεν αὐτόν τε ἡδέως ὑποδέξασθαι τὴν ἀρχὴν ᾤοντο, ὥσπερ κορυφαῖον τέλος τῶν

προηγουμένων πράξεων, τήν τε σύγκλητον καὶ τὸν Ῥωμαίων δῆμον ἀσμένως δέξασθαι ἄνδρα οὐ γεγονότα, καὶ ἐκ πολλῶν ἡγεμονιῶν, ὥσπερ κατ᾽ ἀκολουθίαν ἐπὶ τοῦτο ἐλθόντα. Συνέβαινε δὲ ἐκείνης τῆς ἡμέρας, ἧς ταῦτα ἐπράττετο, δεοἴκοι τὸν Γορδιανὸν διατρίβειν ἡσυχάζοντα, δεδωκότα τοῖς καμάτοις ἀνάπαυλαν, ἀργίαν τε ταῖς πράξεσιν. οἱ δὲ νεανίσκοι ξιφήρεις σὺν παντὶ τῷ πλήθει, βιασάμενοι τοὺς ταῖς αὐλίαις ἐφεστῶτας, εἰσπηδήσαντες, καταλαμβάνουσιν αὐτὸν ἐπί τινος σκιμποδίου ἀναπαυόμενον. περιστάντες δὲ χλαμύδι πορφυρᾷ περιβάλλουσι, σεβασμίαις τε τιμαῖς προσαγορεύουσιν. ὁ δὲ τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος ἐκπλαγείς, ἐνέδραν καὶ συσκευὴν ἐπιβουλῆς, καθ᾽ ἑαυτοῦ νομίζων, ῥίψας ἀπὸ τοῦ σκίμποδος εἰς γῆν ἑαυτὸν, ἐδεῖτο φείδεσθαι γέροντος, μηδὲν αὐτοὺς ἀδικήσαντος, σώζειν δὲ τὴν πίστιν καὶ τὴν εὔνοιαν τῷ βασιλεύοντι. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν ξιφήρεις ἐνέκειντο, ἐκεῖνος δὲ ὑπὸ δέους καὶ ἀγνοίας οὐκ ᾔδει τὸ πεπραγμένον, οὐδὲ τὸ τῆς παρούσης αἴτιον, εἷς τῶν νεανίσκων, ὃς ἦν αὐτῶν γένει καὶ δυνάμει λόγων προὔχων, τοὺς λοιποὺς κατασιγάσας, ἡσυχάζειν τε προστάξας, ἔχων πρόκοπον τὴν δεξιὰν, ἔλεξε πρὸς αὐτὸν τοιάδε. „Δύω κινδύνων προκειμένων, τοῦ μὲν παρόντος, τοῦ δὲ μέλλοντος, καὶ τοῦ μὲν ἤδη προδήλου, τοῦ δὲ ἐν ἀμφιβόλῳ τύχη· ἑλέσθαι σε δεῖ σήμερον, σώζεσθαι μεθ᾽ ἡμῶν, καὶ πιστεῦσαι σεαυτὸν ἐλπίδι κρείττονι, ἢ παν-

πάντες πεπιστεύκαμεν, ἢ τεθνάναι ἤδη πρὸς ἡμῶν. εἰ μὲν οὖν τὰ παρόντα ἕλοιο, πολλὰ τὰ ἐφόδια εἰς ἀγαθὰς ἐλπίδας, τό, τε Μαξιμίνου παρὰ πᾶσι μῖσος, πάθους τε τυραννίδος ὠμῆς ἀπάλλαξις, καὶ ἐν ταῖς προηγουμέναις πράξεσιν εὐδοκίμησις. σύ τε συγκλήτῳ, καὶ τῷ Ῥωμαίων δήμῳ γνῶσις οὐκ ἄσημος, καὶ τιμῆς ἔνδοξος ἀεί. ἀντειπόντι δέ σοι, καὶ μὴ συμπνεύσαντι ἡμῖν τήμερον, τέλος ἐπικείσεται. ἀπολούμεθα δὲ καὶ αὐτοὶ εἰ δέοι, προαπολέσαντες. ἔργον γὰρ ἡμῖν τετόλμηται, μείζονος ἀπογνώσεως δεόμενον. κεῖται γὰρ ὁ τῆς τυραννίδος ὑπηρέτης, καὶ δίκας ὠμότητος παρέσχε, φονευθεὶς ὑφ᾽ ἡμῶν. ἐφ᾽ οἷς ἢν μὲν ἡμῖν συναρῇ, καὶ κοινωνὸς τῶν κινδύνων γένῃ, αὐτός τε τῆς ἐν βασιλείᾳ τιμῆς ἀπολαύσεις, τό, τε ἡμῖν προκείμενον ἔργον ἐπαινεθήσεται, καὶ οὐ κολασθήσεται.„ Τοιαῦτά τινα λέγοντος τοῦ νεανίσκου, οὐκ ἀνασχόμενον τὸ λοιπὸν πλῆθος, συνδραμόντων ἤδη καὶ πάντων τῶν κατὰ τὴν πόλιν, ἐπειδὴ διεφοίτησεν ἡ φήμη, σεβαστὸν Γορδιανὸν ἀναγορεύει. παραιτούμενος δὲ, καὶ γῆρας προϊσχόμενος ἐκεῖνος, ἄλλως δὲ φιλόδοξος ὤν, οὐδὲ ἀηδῶς ὑπέστη, ἑλόμενος μᾶλλον τὸν μέλλοντα κίνδυνον, ἢ τὸν παρόντα. ἔν τε γήρᾳ ἐσχάτῳ, οὐ πάνυ τι δεινὸν νομίζων, εἰ δέοι, ἐν βασιλικαῖς τιμαῖς καὶ τελευτῆσαι. πᾶν δὴ τὸ Λιβύων ἔθνος εὐθέως ἐδεδόνητο, καὶ τὰς μὲν τοῦ Μαξιμίνου τιμὰς καθῄρουν, εἰκόσι δὲ καὶ ἀνδριᾶσι Γορδιανοῦ τὰς πόλεις ἐκόσμουν· τῷ τε κυρίῳ αὐτοῦ ὀνόματι

προ-

προσθέντες, Ἀφρικανὸν ἐκάλεσαν ἀφ' ἑαυτῶν. οὕτω γὰρ Λίβυες ὑπὸ μεσημβρίαν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ καλοῦνται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Ὁ δὲ Γορδιανὸς ἐνδιατρίψας τῇ Θύσδρῳ, ἔνθα ταῦτα ἐπράχθη, ἡμερῶν τινῶν, ἤδη φέρων βασιλέως ὄνομα καὶ σχῆμα, ἀπάρας τε τῆς Θύσδρου, εἰς τὴν Καρχηδόνα ἠπείχθη, ἣν ᾔδει μεγίστην τε οὖσαν καὶ πολυάνθρωπον, ἵν' ὥσπερ ἐν Ῥώμῃ πάντα πράττῃ. ἡ γοῦν πόλις ἐκείνη, καὶ δυνάμει χρημάτων, καὶ πλήθει τῶν κατοικούντων, καὶ μεγέθει, μόνης Ῥώμης ἀπολείπεται, φιλονεικοῦσα πρὸς τὴν ἐν Αἰγύπτῳ Ἀλεξάνδρου πόλιν, περὶ δευτερείων. εἵπετο δὲ αὐτῷ πᾶσα ἡ βασιλικὴ πομπή, τῶν μὲν στρατιωτῶν, οἵτινες ἦσαν ἐκεῖ, καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἐπιμηκεστέρων νεανίσκων, ἐν σχήματι τῶν κατὰ Ῥώμην προϊόντων δορυφόρων. αἵ τε ῥάβδοι ἐδαφνηφόρουν, ὅπερ ἐστὶ σύμβολον εἰς τὸ διαγνῶναι τὰς βασιλικὰς ἀπὸ τῶν ἰδιωτικῶν. τὸ δὲ πῦρ προεπόμπευεν, ὡς ὄψιν καὶ τύχην ἔχειν πρὸς ὀλίγον, ὥσπερ ἐν εἰκόνι τῆς Ῥώμης τὴν Καρχηδονίων πόλιν. ὅ, τε Γορδιανὸς γράμματά τε πάμπλειστα ἐκπέμπει πρὸς ἕκαστον τῶν κατὰ τὴν Ῥώμην πρωτεύειν δοκούντων, τοῖς

τε

τε τῆς συγκλήτου δοκιμωτάτοις ἐπιστέλλει, ὧν ἦσαν αὐτῷ πλεῖστοι φίλοι τε καὶ συνήθεις. ἐποίησε δὲ καὶ δημόσια γράμματα πρός τε τὸν Ῥωμαίων δῆμον, καὶ τὴν σύγκλητον, δι' ὧν τήν τε Λιβύων ἐδήλου εἰς ἑαυτὸν σύμπνοιαν, τῆς τε Μαξιμίνου ὠμότητος κατηγόρει, σφοδρότατα εἰδὼς μισουμένην. αὐτός τε πᾶσαν πρᾳότητα ὑπισχνεῖτο, συκοφάντας τε πάντας φυγαδεύων, καὶ παλινδικίαν διδοὺς τοῖς ἀδίκως κατακριθεῖσι, τούς τε φυγάδας εἰς τὰς πατρίδας ἐπανάγων· τοῖς δὲ στρατιώταις ὑπέσχετο ἐπίδοσιν χρημάτων, ὅσην οὐδεὶς πρότερον, τῷ τε δήμῳ νομὰς ἐπήγγειλε. προὐνοήσατο δὲ τοῦ πρότερον ἀναιρεθῆναι τὸν κατὰ τὴν Ῥώμην τῶν στρατοπέδων προεστῶτα, Βιταλιανὸς δὲ ἦν ὄνομα αὐτῷ. τοῦτον ᾔδει τραχύτατα καὶ ὠμότατα πράττοντα, φίλτατόν τε ὄντα καὶ καθωσιωμένον τῷ Μαξιμίνῳ. ὑποπτεύων οὖν μὴ τοῖς πραττομένοις γενναίως ἀντιστῇ, καὶ τῷ ἐκείνου φόβῳ μηδεὶς αὐτῷ συναίρηται, πέμπει τὸν ταμίαν τοῦ ἔθνους, νεανίσκον φύσει εὔτολμον, καὶ τὸ σῶμα οὐκ ἀγεννῆ, καὶ τὴν ἡλικίαν ἀκμάζοντα, πρόθυμόν τε ἐς τὸν ὑπὲρ ἑαυτοῦ κίνδυνον, παραδοὺς αὐτῷ ἑκατοντάρχας καὶ στρατιώτας τινάς, οἷς ἔδωκε κατασεσημασμένα γράμματα ἐν πυκτοῖς πίναξι, δι' ὧν τὰ ἀπόρρητα καὶ κρυπτὰ ἀγγέλματα τοῖς βασιλεῦσιν ἐπιστέλλεται. κελεύει δὲ αὐτοῖς, πρὸ τῆς ἕω εἰς τὴν Ῥώμην κατελθοῦσιν, ἐπιστῆναι ἔτι δικά-

ζον-

ζοντι, καὶ ἀνακεχωρηκότι τῷ Βιταλιανῷ ἐν τῷ
τοῦ δικαστηρίου οἰκίσκῳ, ἔνθα μόνος τὰ ἀπόρρη-
τα καὶ κρυπτὰ δοκοῦντα, ὑπὲρ σωτηρίας τοῦ βα-
σιλέως ἠρεύνατε, καὶ ἐξήταζε, δηλῶσαί τε ὅτι
φέρουσι γράμματα πρὸς Μαξιμῖνον ἀπόρρητα,
ἐπὶ τοῦτό τε παρ' αὐτοῦ πεμφθῆναι ὑπὲρ ἀσφαλείας
τοῦ βασιλέως. προσποιήσασθαι δὲ βούλεσθαι καὶ
διαλεχθῆναι αὐτῷ ἰδιαίτερον, ἀπαγγεῖλαί τε
τὰ ἐντεταλμένα. Διασχολουμένῳ δὲ ἐκείνῳ περὶ
τὴν τῶν σφραγίδων ἐπίγνωσιν, προσποιουμένους
ὡς δὴ ἐροῦντάς τι, οἷς εἶχον, ὑποκολπιδίοις ξί-
φεσι φονεῦσαι. ἅπερ πάντα προὐχώρησεν, ὡς ἐ-
κέλευσεν. ἔτι γὰρ νυκτὸς οὔσης, ὥσπερ ἐκεῖνος εἰώ-
θει, πρὸ ἡμέρας προϊέναι, ἐπέστησαν αὐτῷ ἰδιά-
ζοντι, μηδὲ πολλοῦ πλήθους παρόντος. οἱ μὲν γὰρ
οὐδὲ προσεληλύθεσαν. οἱ δὲ προσαγορεύσαντες,
πρὸ ἡμέρας ἀνακεχωρήκεσαν. ἡσυχίας οὖν οὔσης,
ὀλίγων τε πρὸ τοῦ οἰκίσκου, δηλώσαντες αὐτῷ τὰ
προειρημένα, ῥαδίως εἰσεδέχθησαν. ἐπιδόντες
δὲ τὰ γράμματα, ἐκείνου ταῖς σφραγῖσι τὰς ὄ-
ψεις ἐπιβάλλοντος, προβαλόντες τὰ ξιφίδια,
καὶ παίσαντες, φονεύουσιν, ἔχοντές τε αὐτὰ πρόκο-
πα, προπηδῶσιν. οἱ δὲ παρόντες ἐκπλαγέντες,
ἀνεχώρησαν, οἰόμενοι Μαξιμίνου τὴν κέλευσιν
εἶναι. καὶ γὰρ ἐποίει τοῦτο πολλάκις, καὶ περὶ
τοὺς δοκοῦντας εἶναι φιλτάτους. κατελθόντες δὲ
διὰ μέσης τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ, προτιθέασι τὰ πρὸς
τὸν δῆμον Γορδιανοῦ γράμματα, τοῖς τε ὑπάτοις
καὶ τοῖς λοιποῖς τὰ ἐπεσταλμένα διδόασι. διασ-

κεδαν-

κεδαννυταί τε ὑπ᾽ αὐτῶν φήμη, ὡς ἄρα καὶ Μαξιμῖνος εἴη ἀνῃρημένος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Ὡς δὲ διεφοίτησε ταῦτα, αὐθέως πᾶς ὁ δῆμος, ὥσπερ ἐνθουσιῶν, διέθει πανταχοῦ. καὶ πάντες μὲν γὰρ ὄχλοι κοῦφοι πρὸς τὰ καινοτομούμενα· ὁ δὲ Ῥωμαίων δῆμος ἐν πλήθει μεγίστῳ καὶ ποικίλῳ, συγκλύδων τε ἀνθρώπων, πολὺ καὶ ῥᾴδιον ἔχει τὸ τῆς γνώμης εὐκίνητον. ἀνδριάντες οὖν καὶ εἰκόνες, τιμαί τε πᾶσαι τοῦ Μαξιμίνου κατεσπῶντο· καὶ τὸ κρυπτὸν πρότερον διὰ φόβον, μῖσος, ἀδεὲς καὶ αὐτεξούσιον γενόμενον, ἀκωλύτως ἐξεχεῖτο, ἥτε σύγκλητος συνελθοῦσα, πρὶν τὸ ἀκριβὲς εἰδέναι περὶ τοῦ Μαξιμίνου, ἐκ τῆς παρούσης τύχης τὰ μέλλοντα πιστεύσαντες, τὸν Γορδιανὸν ἅμα τῷ υἱῷ, σεβαστοὺς ἀναγορεύουσι, τὰς δὲ τοῦ Μαξιμίνου τιμὰς ἀνατρέπουσι. συκοφάνται τε οὖν, καὶ οἱ γενόμενοί τινων κατήγοροι, ἢ ἔφευγον, ἢ ὑπὸ τῶν ἀδικηθέντων ἀνῃροῦντο. ἐπίτροποί τε καὶ δικασταὶ, οἱ τῆς ἐκείνου ὠμότητος ὑπηρέται, συρέντες ὑπὸ τοῦ ὄχλου, εἰς τοὺς ὀχετοὺς ἐρριπτοῦντο· φόνος τε οὐκ ὀλίγος ἐγένετο, καὶ μηδὲν ἀδικησάντων ἀνθρώπων. δανειστὰς γὰρ ἑαυτῶν, ἢ καὶ ἀντιδίκους ἐν πράγμασιν ἀγοραίοις, καὶ εἴ τις πρός τινα βραχεῖαν αἰ-

τίαν